

Hildigs, předchůdce franského kupce Sába

- CZ24 News | 28. listopadu 2023

ČESKO: Opět nejprve citát z Kosmovy Kroniky Čechů: Upadl by však v hrubou nelibost, kdo by se pokusil našim nynějším lidem, libujícím si v pravém opaku, podrobně líčiti, jakých byli mravů, jak poctivých, jak byli prostí a kupodivu ušlechtilí tehdejší lidé, jak byli mezi sebou věrni a jeden ke druhému milosrdní, jak byli též mírní, střídmi a zdrženliví.

Proto se o tom nezmiňujme a chceme jen něco málo, ale pravdivého pověděti o tom, jaký byl onen první věk. Byl přešťastný, spokojený, se skromnými výdaji a nenadýmající se hrdou pýchou. Darů Cereřiných (římská bohyně úrody a plodnosti) a Bakchových (římský bůh vína a nespoutaného veselí) neznali, protože jich ani nebylo. K pozdním obědům požívali žaludů nebo zvěřiny. Nezkalené prameny poskytovaly zdravého nápoje. Jako sluneční záře nebo voda, tak i luhy a háje, ano i manželství jim bylo všední. Vlastně po způsobu zvěře každou noc vyhledávali nové styky a s východem jitřenky přetrhávali svazek tří Grácií (římské bohyně půvabu a krásy) a železná pouta lásky. Kde koho zastihla noc, tam si lehl do trávy a ve stínu košatého stromu spal sladkým spánkem. Neznali užitku vlny nebo lnu ani oděvu, v zimě užívali za šat koží z divoké zvěře nebo ovčích. Také nikdo neznal slovo „mé“, nýbrž po mnišském způsobu, vše, co měli, za „naše“ ústy, srdcem i skutkem prohlašovali. U chlěvů nebylo závor ani nezavírali dveře před nuzným chodcem, poněvadž nebylo ani zlodějů, ani loupežníků, ani nuzných. Žádný zločin nebyl u nich těžší než krádež a loupež. Žádných zbraní neznali, měli toliko šípy, a ty jen na střelení zvěře. Nač o tom více? Ach, žel! Prospěšné se obrátilo v opak, obecné se změnilo ve vlastní, bezpečné chudobě, kdysi příjemné, se vyhýbali jako zablácenému kolu a prchali před ní, poněvadž ve všech vzplála touha po jmění, prudší než ohně Etny...

S koncem 5. a počátkem 6. století už si Slovaní s definitivní platností řekli o své místo pod evropským sluncem a skončil tak věk, který můžeme s trochou poetiky označit za bájný. Nikoli bájný ve smyslu nějakého blahobytu, jako spíše mýtický z našeho pohledu současníků, jelikož o něm nemáme téměř žádných písemných zpráv. Nemůžeme si život starých Slovanů příliš idealizovat – v mnoha ohledech by dnešnímu člověku přišel drsný a krutý, jako byl třeba zvyk zabíjet přebytečné děti, doložený u Pomořanů (severní Polsko), Luticů (severní Německo), nebo nejbližších slovanských příbuzných Baltů. Praslovanská kultura nebyla nijak skvělá, nepřekypovala žádným luxusem ani pokrokem. Než Slované přijali křesťanství a s ním mnoho z římské a západoevropské kultury, byla ta jejich vlastní domácí nadmíru prostá. Ovšem důležité je zdůraznit, že nebyla primitivní, jak by se mohlo zdát z líčení mnohých kronikářů, že dávní Slované žili po „způsobu divé zvěře“. Co si vypěstovali, to měli, nelpěli na hromadění majetku, ale snažili se o sociální rovnost, upřednostňovali jednoduchý, ale zato svobodný způsob života, nesešněrovaný úředníky, daněmi a vůbec státní mocí. Dokonce zajatcům po určité době dávali na výběr odejít zpět domů nebo zůstat a začlenit se do společnosti, jak nás o tom zpravuje byzantský kronikář Prokopius, který měl spousty důvodů Slované spíše očerňovat. Jestliže nějaké věrohodné prameny mluví o krutosti a bestialitě Slovanů, nesmíme zapomínat, že tak píšou zpravodajové jim nepřátelští a že jsou to zprávy z doby, kdy tito nepřátelé Slované sami zotročovali, ukřižovávali, vláčeli koňmi a jinak trýznili a zabíjeli, ba dokonce házeli jejich děti psům a vůbec jimi opovrhovali. Jen tak pochopíme, že Slované časem začali splácet stejnou mincí. A o tom bude následující pojednání. Ještě než ale vylíčíme osudy člověka, který se stal jedním z hybatelů nadcházejících změn, musíme se alespoň v hrubých obrysech seznámit se situací, jaká v našich zemích a jejich blízkém sousedství panovala.

Ve středním Německu, s jádrem mezi pohořím Harz a řekou Saale a s hlavním sídlem ve Scithingi (dnešní Burgscheidungen), se od druhé poloviny 5. století nacházelo království germánského kmene *Duryнкů* (správněji *Thuringů*). Průzkum durynských pohřebišť odkryl lebeční deformace,

kteřé naznačují přítomnost Hunů a sňatky Duryнкů s hunskými ženami. Ze šperků nalezených v hrobech je rovněž evidentní, že Duryнkové vyhledávali manželky i mezi Ostrogóty a Langobardy. Svěho vrcholu dosáhli na počátku 6. století, kdy jejich území dosahovalo pravděpodobně až do Čech a na východě hraničilo s mocnou Franskou říší. A právě její rozpínavost se Duryнkům stala osudnou roku 531, kdy poslední duryнský král Hermanafřid (†532) nedodržel závazky ze spojenečtví s métským králem Theudericem I. (†534) z dynastie Merovejců, s nímž se spojil v boji proti svému bratrovi Baderichovi. Pravdou spíše bude, že toho Theuderic využil jako záminku. Ať tak či tak, vzájemný spor Hermanafřida a Theuderica se vyhrotil v útok Franků a bitvu u řeky Unstrut, z níž Hermanafřid ještě vyvázl se štěstím. Ale o rok později, když se Hermanafřid dostavil na mírové jednání s Theudericem, ho za nejasných okolností údajně kdosi svřhnul z hřadeb. Západní oblasti Duryнска až k řece Sále se staly součástí Métského království, pro které se rychle vžil název Austrasia (fransky *Osterrike*, neboli „Východní království“). Východní oblasti od řeky Saale v následujících desetiletích osídlili *Sřbové*, zatímco severní oblasti obsadili *Sasové*, kteří podle pozdější tradice bojovali proti Duryнkům na straně Franků.

Na pomezí Moravy, Slovenska a Rakouska po rozpadu Hunské říše vzniklo království Herulů, s centrem snad na Brněnsku. Herulové, kteří patřili k neaktivnějším spojencům Hunů, byli hodně válečné a mobilní etnikum, prototypem boječtivého kmene neustále hledajícího štěstí a kořist na pochodu a jejich zvyky byly podle antický autorů skutečnou esencí „pravého barbarství“. Poprvé jsou zmiňováni kolem roku 260 ve spojení s Góty a Sarmaty (iránsťi kočovníci z Černomořské stepi). Prokopius o jejich obsazení středního Podunají řekl, že „časem se jim podařilo předstihnout mocí a počtem lidí všechny okolní barbary, napadali je, postupně je poráželi, znásilňovali a brali u nich kořist“. Prokopius je také označil za „nejhorší lidi na světě a Herul, na kterého bylo spolehnutí a nebyl opilem, byl vzácný a hodný velké chvály“. Jejich starci a nemocní údajně neměli právo na život. Jakmile někdo zestárl nebo onemocněl, byl nucen poprosit příbuzné, aby ho co nejrychleji odstranili ze společnosti lidí. Nasbírali dříví, postavili vysokou hranici, posadili takového člověka na vrchol a někdo mimo rodinu ho zabil dýkou (nebylo totiž dovoleno, aby ho zabil příbuzný), načež byla hranice zapálena. Při smrti herulského muže si manželka musela uvázat na hrdlo oprátku a zemřít na hrobě manžela, pokud dbala cti a toužila zanechat po sobě dobré jméno. Podobný zvyk praktikovali skandinávšťi Germáni, uškrcení vdovy se objevuje také u ruských Varjagů (Vikingů). Sílu Herulů oceňoval i ostrogótský král Theodorich, který roku 507 adoptoval herulského krále Rodulfa jako svého „syna ve zbraní“. Mimoto Herulové dělali jednu věc neobvyklou u „barbarů v těch končinách“ – ukládali poraženým pravidelné tributy. Nicméně jejich panování na jižní Moravě mělo velmi krátké trvání.

Situací ve středním Podunají totiž zamíchali noví příchozí *Langobardi*. První zmínka o jejich existenci pochází z počátku 1. století (např. u Ptolemaia), významněji se projeвили v období tzv. Markomanských válek v letech 166-180, kdy údajně 6000 langobardských bojovníků vpadlo do Panonie. Tehdy ještě žili v severním Německu podél Labe. Poté na dlouhou dobu zmizeli z jeviště dějin a znovu se objevili až nyní. Kde se nacházeli mezitím, je stále zahaleno nejasnostmi. Z původních domovů odešli neznámo kdy kvůli nespokojenosti s nadvládou *Sasů* a prošli několika zeměmi, než se kolem let 487/490 dostali na území kmene *Rugiů* zvané Rugiland (patrně dnešní Rakousko, možná část Bavorska), který byl roku 487 vyvrácen *Ostrogóty*, přičemž sami Langobardi na tom měli nejspíše svůj podíl. Jistý spis zvaný *Codex Gothanus* (který vznikl kolem roku 830 v klášteři Fulda) mimo jiné tvrdí, že Langobardi porazili jistě *Beovinidy*, v jejichž zemi se v autorově současnosti mělo nacházet sídlo a hrobka langobardského krále Wacha (†539/540, o něm ještě uslyšíme), což buď sám viděl, nebo mu to řekl nějaký přímý účastník tažení syna Karla Velikého a italského krále Pipina do Čech roku 806, jež mělo donutit Čechy k placení tributu. Buď mu to muselo připomínat sídla tohoto typu v Itálii, nebo si ještě pamatoval tradované pověsti. Nejasné zůstává, jak připadl právě na Wacha a ne třeba na legendárního prvního langobardského krále Agelmunda, který údajně padl v boji s Huny, nebo na krále Godehoca, který Langobardy přivedl do Rugilandu, nebo na

krále Tata (†510), který dobyl Herulské království. Že opravdu Langobardi na své pouti nějaký čas v Čechách strávili, dokládají archeologické nálezy z rozsáhlého pohřebiště v Hostivicích u Prahy a další menší nálezy v lokalitách Mochov, Klučov, Postoloprty, Praha-Dejvice, Nová Ves u Kolína, Lochenice a Záluží u Čelákovic. Dodejme, že oni Beovinidi poražení Langobardy jsou anachronismem (umístění nějakého jevu do doby, kam nepatří) a nejednalo se ještě o Slovany pod germánským označením Veneti (Vinidi), ale o Duryňky nebo Langobardy sídlící v Boiohaemu.

Ať to bylo s putováním Langobardů jakkoli, jejich sousedství s *Heruly* se neslo v duchu obvyklého nepřátelství. Podle svědectví Prokopia to byli Herulové, kdo lehkomyšlně a vlastně bez důvodu začali boj s Langobardy, kteří si údajně válku nepřáli a vyjednávali o případném zvýšení tributu Herulům. Tehdejší langobardský král Tato v bitvě na neznámém místě kolem roku 508/509 zabil herulského krále Rodulfa, zmocnil se jeho přílby a praporce a podle Prokopia od té doby Herulové neměli krále. Langobardi se zmocnili celého Herulského království a přeživší asimilovali, což je jediné možné vysvětlení jejich náhlé přeměny v silnou regionální mocnost zahrnující celou západní polovinu Karpatské kotliny s hranicí na Dunaji. Dosud diskutovanou otázkou je mohyla na kopci Žurán u Brna, která je obvykle považována za onu zmiňovanou hrobku langobardského krále Wacha, který svého bratra (či strýce) Tata zavraždil a uzurpoval si trůn pro sebe, méně často za hrobku nějakého krále Herulů. Zvláštností této mohyly je její podobnost se skandinávskými mohylami, což by spíše naznačovalo spojení s Heruly, kteří si dávné zvyky udržovali kdekoli se právě vyskytovali. Pro zajímavost dodejme, že ty Heruly, kteří se nechtěli podřídít Langobardům, potkal velmi rozdílný osud, než postupně zmizeli z písemných pramenů. Část odešla zpět do Skandinávie (o tom už padla zmínka v předchozím článku), část se přidala k Ostrogótům v Itálii, část našla azyl u Gepidů, část dokonce vstoupila do služeb Byzantské říše, kde se měli podílet na obraně byzantské hranice proti Langobardům a Gepidům.

Podstatné je, že nejpozději roku 531 s pádem Duryňského království vzniklo na území budoucích Čech a částečně také Moravy mocenské vakuum, o které nejevili zájem ani Langobardi, kteří tou dobou již pevně drželi v rukou rakouské a maďarské Podunají, přesněji jeho pravý břeh, kde se nacházela řada bývalých římských pevností a opevněných vojenských táborů. Na levém břehu Dunaje pak hospodařili Gepidi, bývalí spojenci Hunů.

Ještě před tímto datem však došlo k vraždě, která dala do pohybu všechny následující události.

Roku 510 byl zavražděn langobardský král Tato, vítěz nad Heruly. Tatův syn Risiulf byl po vraždě svého otce obviněn z podílu na zločinu (Prokopius dodává, že nespravedlivě) a vyhnán. Azyl našel u germánského kmene *Warinů*, který jako součást Duryňského království obýval území zvané Warenfeld mezi řekami Saale a Elster kolem dnešního dvojměstí Lutherstadt-Eisleben (spolková země Sasko-Anhaltsko). U Warinů Risiulf dlouho nepobyl, neboť na příkaz svého bratrance Wacha, který si trůn samozřejmě zabral pro sebe, byl nakonec také zavražděn. Zůstali po něm ale dva synové. Jméno jednoho neznáme, víme pouze, že zemřel na jakousi nemoc. Druhým, který přežil a naopak se nehodlal vzdát svých práv, byl Hildigis (též Ildiches, Ildegis, Ildegisal). O něm se od Prokopia dovídáme, že roku 535 pro jistotu opustil území Warinů a uchýlil se k blíže neurčeným *Sklavinům*. Otázkou zůstává, které Sklaviny Prokopius myslel. Dle některých teorií šlo o Sklaviny v Čechách či na Moravě. Mohlo jít opravdu o ně?

V jakém vztahu první slovanské obyvatelstvo Čech a Moravy žilo s Langobardy, bohužel nevíme. Nicméně Hildigisův pobyt s otcem Risiulfem tak daleko u Warinů v letech 510-535 naznačuje, kam až vliv Langobardů sahal. Ostatně jinak ani nemohly Hildigisovy kroky vést, neboť strýc Wacho se snažil udržovat přátelské styky se všemi sousedy. Wachova první manželka Radegunda byla sestrou krále Duryňků Hermanafrida, druhá manželka Ostrogoda (též Austrigusa) byla dcerou krále Gepidů a třetí manželka Silinga byla dcerou posledního krále Herulů Rodulfa. Pouze s Ostrogóty v Itálii udržoval neutrální vztahy a odmítl jejich nabídku na spojenectví proti Byzantincům ve válce, která

začala právě roku 535. Wacho totiž přislíbil spojenectví franskému králi Theudericovi, které roku 537 stvrdil sňatkem své dcery s jeho synem. Neznáme pouze Wachovy vztahy s *Bajuwary* (Bavory) a azyl u Slovanů se tak dá vysvětlit prostým důvodem – všude jinde by byl Hildigis ve smrtelném nebezpečí. Konkrétnější vývoje, kam vedly Hildigisovy kroky zatím nechme otevřené, neboť až se závěrem jeho osudů vyniknou všechny souvislosti.

Někdy kolem let 539/540 době zemřel langobardský král Wacho a vládu měl převzít Wachův jediný syn Walthari. Protože ale byl ještě dítětem, jako regent byl ostatními langobardskými náčelníky zvolen Audoin (též Aldwin, Hildwin, Auduin). Hned poté, co byl Audoin zvolen regentem, mu byzantský císař Justinián daroval město Noricum (dosud nelokalizováno, někde v Rakousku). Noricum obsazené Franky totiž stále spadalo pod Ostrogótské království, které oficiálně stále náleželo Byzantincům, přestože jen na papíře. Za darem Norica byl tedy záměr poštvat Langobardy proti Frankům. Druhým Justiniánovým darem Langobardům byla část provincie Pannonia Inferior zvanou Pannonia Sirmiensis (též Pannonia Secunda). I zde spočíval háček – současně totiž potvrdil *Gepidům* držení Sirmia (Sremska Mitrovica, Srbsko), které Gepidi na Byzantincích dobyli roku 536. Ve skutečnosti se Justinián s tímto stavem nehodlal smířit a v duchu tradiční politiky rozděl a panuj tak elegantně vytvořil další osten vzájemné nevraživosti mezi Gepidy a Langobardy. Pro Audoina bylo spojenectví s Byzancí důležité zejména v otázce případných nároků Hildigise, který nadále zůstal v exilu u Sklavinů, a zároveň se chtěl pojistit i u svých Langobardů tím, že pro ně získal novou bohatou zemi. Tento dar je také považován za okamžik, kdy se těžiště Langobardského království posunulo více k jihu, jak Prokopius naznačuje tvrzením, že „odešli z otcovských sídel“ a definitivně se tak uvolnil prostor českých zemí slovanskému osídlení.

Turbulentnost doby dokreslují události z roku 541. Tehdy totiž v Konstantinopoli naplno propukl dýmějový mor zavlečený sem z ohniska v Etiopii přes Egypt, odkud se dováželo obilí. Jedná se o nemoc, kdy po krátké inkubační době dochází k prudkému zvýšení teploty, doprovázenému třesavkou, bolestmi v kloubech a únavou. Charakteristický je hnisavý zánět mízních uzlin, hlavně v tříslech a podpaží, u nichž časem dochází k prasknutí. Při neléčeném průběhu je úmrtnost 60%. Tzv. Justiniánský mor byla první historicky doložená pandemie tohoto moru a podle záznamů v nejhroších měsících umíralo v Konstantinopoli až 5000 lidí denně, čímž město celkově ztratilo asi 40% všech obyvatel. Epidemie se postupně rozšířila po celé Byzantské říši, ale také až na Britské ostrovy a na východ do Persie a zabila asi čtvrtinu všech obyvatel. Nejvíce zasažena byla Anatolie, tedy území dnešního Turecka, kde kulminovala mezi třetím a šestým měsícem od jejího vzniku a poté začala ustupovat, přestože na mnoha místech se udržela další tři roky. O osm let později se mor vrátil zpět, aby se opakoval v intervalech zhruba kolem čtyř let, a to až do roku 622. Poté se objevoval opakovaně vždy jednou za generaci až zhruba do poloviny 8. století, do kdy zabil odhadem na 25-100 milionů lidí a poté z nejasných důvodů vymizel. Mor měl drastický dopad na ekonomiku, kulturu a vůbec celou společnost. Některá anatolská města se z této pohromy již nikdy nevzpamatovala a zůstala opuštěna, v jeho důsledku také nastal krátkodobý obrat v Gótské válce, kdy už Byzantinci téměř dobyli celou Itálii. Samotný císař Justinián se nemocí také nakazil, ale dokázal se z ní zotavit.

Roku 547 o sobě poprvé dali vědět Sklavini, žijící v rumunském Podunají. Část z nich sice Justinián přesvědčil darem ruin starobylého města Turris (dnešní Turnu Magurele) ke spojenectví a ochraně byzantských hranic, ale část mu nezapomněla pletichy a ponoukání k bratrovražedné válce s jejich příbuznými Anty, která proběhla o 2 roky dříve. Skutečné důvody ani podrobnosti neznáme. Od Prokopia se dovídáme, že Sklavini údajně ve velkém počtu vpadli do Ilýrie, kterou vyplnili až k přístavu Dyrrhachion (dříve Epidamnos, dnešní Durres v Albánii). Vojenské posádky v Ilýrii si údajně netroufly ani se k nájezdníkům přiblížit, přestože podle Prokopia měly k dispozici na 15 000 vojáků. Údajně to bylo poprvé, kdy se Sklavini odvážili tak daleko zpoza Dunaje a podivil se nad tím, že přes svou nezkušenost s dobýváním opevněných měst se jim podařilo obsadit několik pevností.

Datace těchto událostí je nejistá, na zimu 547 ukazuje Prokopiovo sdělení, že se tak stalo přibližně ve stejnou dobu, kdy byl zabit jeden z byzantských generálů během Gótské války v Itálii.

Dne 28. června 548 zemřela císařovna Theodora ve věku 48 let. Neveselou náladu v hlavním městě říše dokreslovala komplikující se situace v Itálii, kde sice Belisarius získal zpět Řím, ale věčné město se po tolika bojích a obléháních pomalu měnilo v ruiny. Jedinou útechou pro Justiniána byly zprávy z Panonie, kde konečně vyšel jeho kalkul, byť s několikaletým zpožděním. Datace událostí kolem prvního vážného konfliktu mezi Langobardy a Gepidy zůstává ovšem nejasná. Dle některých teorií se jejich vzájemné spory začaly vyhrocovat až s jejich novými králi. Nejprve roku 546 zemřel Walthari. Prokopius uvádí, že přirozeně, pravděpodobně ho však Audoin nechal odstranit, aby se sám mohl chopit vlády. Krátce na to zemřel také gepidský král Elemund. Datum neznáme, dle různých teorií v rozmezí let 546-548. Po puči, kdy byl vyhnán jediný Elemundův syn a následník, který pravděpodobně našel útočiště u Langobardů, si gepidský trůn uzurpoval Thurisind, o jehož původu nevíme dochované prameny mlčí. V té době stále probíhala jednání jak Langobardů, tak Gepidů s Byzantinci, kdy se obě zneprátené strany snažily získat vojenskou podporu císaře Justiniána. Thurisindovi vyslanci mu zdůrazňovali dlouhou tradici vzájemného spojení a boje proti nepřítelům Byzantské říše, avšak Justinián se nakonec přiklonil k Audoinovi, jemuž na pomoc poslal vojsko o síle 10 000 mužů pod vedením generála Ioanna řečeného „Sanguinarius“ (čes. „Krvavý“), nejvyššího velitele pro Ilýrii. K nim se mělo připojit na 1500 *Herulů*, zatímco jiných 3000 *Herulů* se postavilo na stranu Gepidů. V bitvě na neznámém místě, snad někde poblíž Singidunu (Bělehrad), byli gepidští *Herulové* poraženi Ioannovým vojskem a jejich náčelník zabit. Tato porážka otřásla sebevědomím Gepidů, kteří raději urychleně vyjednali mír s Langobardy. Byzantské vojsko se zastavilo někde v Dalmácii a k dalším bojům už nedošlo.

A právě někdy kolem těchto událostí se také zčistajasna objevil již téměř zapomenutý Hildigis. Z Prokopiovy zprávy ovšem nevíme, kdy přesně. Dost možná už těsně po smrti Walthariho, nejpozději s nástupem Thurisinda na gepidský trůn. A je rovněž pravděpodobné, že Hildigisův návrat z exilu byl jedním z faktorů, které konflikt Langobardů s Gepidy vyhrotily do otevřeného střetu, neboť ze zprávy se dovídáme, že se Hildigisovi podařilo přesvědčit Gepidy k pomoci získat langobardský trůn, přičemž se za něj dokonce postavilo několik langobardských náčelníků a také blíže neurčený počet bojovníků z řad *Sklavinů*. Hildigisovy snahy však vyzněly na prázdno a ocitl se v nebezpečí. Součástí mírové dohody mezi Langobardy a Gepidy byl totiž Audoinův požadavek na Hildigisovo vydání. Thurisind ho ale nevydal a naopak mu dovolil odejít kamkoli uzná za vhodné. A Hildigis tak opět uprchl ke *Sklavinům*, kam ho pro změnu následovali někteří Gepidi, kteří nesouhlasili s mírem s Langobardy. Bližší okolnosti bohužel neznáme, nicméně jeden fakt je patrný už na první pohled – za těch 13 let mezi *Sklavinými* si Hildigis vydobyl takový respekt, že ho někteří neváhali následovat, ačkoli se jednalo zcela jistě o menší skupinu dobrodruhů a žoldáků, nikoli o masy prostých vesničanů.

Následující události na Balkánu zůstávají nejasné. Roku 549 totiž překročilo Dunaj třítisícové vojsko *Sklavinů* a bez nesnází prošlo až k řece Euros (dnešní Maritsa, též Hebrus), kde se rozdělilo na dvě části, přičemž žádný z byzantských velitelů je nedokázal zastavit. O jedné části sklavinského vojska se dovídáme, že zamířilo podél Rhodopských hor do provincie Europa, kde dobylo pevnost Tzurullum (dnešní Corlu v evropské části Turecka) zhruba 110 km západně od Konstantinopole a kde byl zajat a upálen tamní velitel jízdního oddílu Asbad. Následně se sklavinské vojsko otočilo k západu, pokračovalo podél pobřeží a dobylo thrácké město Topeiros. Povedlo se jim to údajně tak, že v malém počtu vylákali obránce z města ven, kde je snadno pobili. Ve městě pak rozpoutali jatka a povraždili na 15 000 mužů. Cestou také bez milosti zabíjeli všechny na potkání bez rozdílu věku, takže prý „celá zem byla pokryta mrtvolami“. Mnohé zabíjeli tak, že je nechali narazit na kůly zabodnuté do země, další přivazovali za ruce a nohy ke kůlům a ubíjeli palicemi, jiné zaživa upalovali ve stodolách. Dle některých teorií vojsko *Sklavinů* vyrazilo z Panonie po starobylé římské silnici Via

Militaris vedoucí z Bělehradu až do Konstantinopole. Ačkoli žádné prameny neuvádějí jakákoli jména, jedním ze sklavinských velitelů mohl hypoteticky být Hildigis. A pokud tam byl, je možné, že se takto mstil Byzantincům za jejich proradnost a podíl na ztroskotání jeho plánu s pomocí Gepidů svrhnout Audoína. Co se týče onoho krvavého běsnění připisovaného Sklavinům, důvod pro takové krutosti nám uniká. Poněkud zarážející je ono napichování na kůly. Zvyky Praslovanů neznáme, ale například u Slovanů ze střední Evropy nic takového nenacházíme, ani třeba u Skythů a Sarmatů, kteří měli na etnogenezi Slovanů (nebo minimálně na vývoj slovanského jazyka) podíl. Trest naražením na kůl byl běžný zejména v Asii, u starověkých Chetitů, Asyřanů a Peršanů. V Evropě pak v Rusku, Polsku, Uhrách a na Balkáně, kam se však rozšířil až ve mnohem později ve 13. století s příchodem Mongolů, Tatarů a Turků. Například Poláci tento zvyk údajně převzali od rumunských Valachů a zejména Tatarů, jejichž nájezdy dosáhly až do Polska. Lze se tedy právem domnívat, že o slovanský zvyk vůbec nešlo a ve výše popisovaném případě museli takto jednat nějakí spojenci Sklavinů, o kterých prameny mlčí. A těmi mohli být zbytky asijských Hunů, které Prokopius často zmiňuje ve spojitosti se Sklaviny i Anty, nebo jiní kočovníci turkického původu, kteří sem mohli snadno proniknout přes Černomořskou step. Strašlivé krutosti, jichž se Sklavini dopustili zejména při tomto tažení a které při ostatních výpravách nejsou zmiňovány (kromě obligátního zajímání otroků), jsou zvláštní ještě z jiného úhlu. Nemusely být totiž náhodné. Uvažuje se, že mohlo jít o dohodnutou taktiku na zastrašení protivníka, ale také třeba o mstu Sklavinů vůči Byzantincům za nějaké příkoří, které mohl Prokopius zamlčet. Vždyť o císaři Justiniánovi víme, že pro něj nebyl problém uzavřít spojeneckou dohodu a vzápětí ji porušit, protože mu jinde vykynuly větší výhody. Příkladem jeho proradnosti je i generál Belisarius, kterého Justiniánovi našeptávači několikrát obvinili ze zrady a spiknutí, samotný Justinián ho dokonce dvakrát odsoudil ke ztrátě veškerého majetku, ale vždy se nakonec ukázala Belisariova obdivuhodná a skálopevná věrnost. Pozoruhodná je v této souvislosti zejména zajížďka až téměř na dohled Konstantinopole, k pevnosti Tzurullum, kde byl zvlášť trýznivým způsobem zabit velitel Asbad. Zdali si Sklavini pro něj došli proto, že byl do onoho hypotetického příkoří nějak osobně zapleten, bohužel zůstane jen v rovině spekulací. Každopádně jméno Asbad je germánského (nejspíše gepidského) původu.

Roku 550 se ve městě Serdica (dnešní hlavní město Bulharska Sofia), tehdy považovaném za centrum jihovýchodního cípu Ilýrie, začala pod velením generála Germana shromažďovat expediční armáda, která měla být poslána do Itálie. Jakmile se však Germanus dověděl, že u města Naissos se znovu Sklavini, jejímž záměrem bylo údajně dobýt důležitý makedonský přístav Soluň (Thessalonika), jak prozradili zajatci, okamžitě se vydal vstříc nájezdníkům. Sklavini se zalekli vojska určeného pro bojiště v Itálii a především pověsti, která předcházela Germana jako úspěšného vojevůdce v bojích proti Antům, upustili od svého plánu a obrátili se do hornatého vnitrozemí, kam už je Germanus nepronásledoval. Sklavini tak mohli přezimovat v Ilýrii a Dalmácii, kde nerušeně přepadali a olupovali místní pastevce. Germanus navíc v průběhu tažení onemocněl jakousi nemocí a na podzim 550 zemřel. Na konci Prokopiova líčení se jen tak mimochodem dovídáme důvody nájezdů Sklavinů. Tehdejší ostrogótský král Totila údajně Sklaviny podplatil bohatými dary, aby Byzantince zaměstnali na jejich vlastní půdě a on tak měl volnější ruce ve válce, kterou s nimi vedl v Itálii. Sám Prokopius uznává, že nedokáže spravedlivě posoudit, jestli to byla pravda, jak mnozí tvrdili, či nikoli. Není však důvodu o tom pochybovat, protože na pomoc Ostrogótům do Itálie se vydalo druhé vojsko v počtu 6000 jízdních bojovníků, v jejichž čele se objevil náš starý známý Hildigis.

Datace této události je nejistá. Prokopius ji zmiňuje v souvislosti s událostmi první langobardsko-gepidské války započaté roku 548, ovšem líčí ji v rámci jakéhosi Hildigisova životopisného medailonku s tím, že do Itálie se vypravil někdy poté, co po uzavření příměří mezi Langobardy a Gepidy uprchl zpět ke Sklavinům. Pokud se tak nestalo současně s nájezdem do Thrákie předchozího roku, muselo se tak stát nejpozději současně s plánovaným dobytím Soluně. Prokopius Hildigisovy bojovníky označuje výrazem *strateuma*, které na několika jiných místech užívá ve významu jízdních bojovníků. Můžeme se tedy právem domnívat, že i v tomto případě šlo o jezdce. Z nich bylo 300

Langobardů a nějací dobrovolníci z řad Gepidů. Dohromady jich ale nebylo tolik, aby tvořili celé vojsko a ačkoli to Prokopius výslovně neuvádí, zcela jistě většinu vojska tvořili *Sklaviní*. Ze stručného vyličení událostí se dovídáme, že Hildigis se někde v kraji Venetia (dnešní Benátsko na severovýchodě Itálie) střetl s byzantskou armádou, kterou snadno porazil. Avšak po této vítězné bitvě se překvapivě nespojil s Ostrogóty, ale vrátil se za Dunaj do země Sklavinů. Proč, to se bohužel nedovídáme. Možná kvůli zjištění, že ztroskotál plán na dobytí Soluně, možná kvůli nějakým neshodám, možná vítězství nebylo tak jednoznačné. Známe mnoho příkladů, kdy se mladší a dravější dostávají do popředí na místa padlých, což mohl být i tento případ a Hildigisovi staří spojenci z řad sklavinských náčelníků z dřívějších let už nebyli tak početní nebo neměli sílu stát pevně za ním. Že za vším byla solidní hádka, naznačuje i to, že tentokrát Hildigis u Sklavinů dlouho nepobyl a rozhodl se odjet do Konstantinopole. Obrátil se prostě tam, kde mu svítla alespoň nějaká naděje na získání langobardského trůnu. Mohl doufat, že císař Justinián ho jakožto legitimního následníka a tedy prostředku nátlaku na Audoina uvítá. A nezmýlil se. Justinián ho přijal velmi dobře, jmenoval ho dokonce velitelem palácové stráže a odmítl všechny Audoinovy žádosti o jeho vydání.

Koncem roku 551 dovolili *Gepidi* opět „velikému množství“ *Sklavinů* přeplavit se přes Dunaj u Sirmia a vpadnout do Ilýrie, kde „způsobili nepopsatelnou hrůzu“. Císař Justinián proti nim mohl vyslat jen malé vojsko, pod vedením jakéhosi eunucha Scholastika a několika dalších generálů. Byzantské vojsko dostihlo Sklaviny obtěžkané bohatou kořistí nedaleko Hadrianopole (dnešní Edirne v evropské části Turecka), ale bylo rozdrčeno, pravděpodobně kvůli samolibosti byzantských generálů věřících ve vlastní neporazitelnost. Jeden z generálů byl zajat a Sklavini ukořistili také byzantský válečný prapor. Následně pak vyplnili celou oblast a odvážili se údajně až na dohled Konstantinopole. K dalšímu střetu už ale nedošlo, Sklavini ustoupili zpět k Sirmiu, kde překročili Dunaj do bezpečí. Gepidi si tentokrát údajně naučtovali jeden byzantský solid za každého přepraveného člověka. Zřejmě si však Sklavini odnesli tak velkou kořist, že jim nečinilo potíže požadovanou sumu zaplatit.

Když *Gepidi* s končícím příměřím s *Langobardy* vyslali do Konstantinopole mírové vyjednavče, císař Justinián, jemuž povážlivě docházely možnosti, jak zabránit loupežným nájezdům zpoza Dunaje, jim bez váhání vyhověl a dokonce se podvolil jejich žádosti, aby dohodu odpřisáhl (zřejmě podle germánského zvyku) dvanáct senátorů. Ovšem nebyl by to Justinián, aby stejnou dohodu neuzavřel i s *Langobardy*, kteří se krátce na to dostavili do Konstantinopole také. *Langobardi* dokonce, aby se Justiniánovi zavděčili, poslali vojsko do Itálie na pomoc proti Ostrogótům. Justinián však nakonec podvedl i *Langobardy* a žádná slibovaná podpora v boji proti Gepidům (kromě malé gótské jednotky) nedorazila. Císařův cíl byl totiž nechat oba dosavadními válkami oslabené kmeny vykrváčet ve vzájemném boji a pak o nich rozhodnout. Pro tento případ měl ostatně jako žolíka v záloze Hildigise, který pobýval v Konstantinopoli od roku 550. Hildigis však jeho záměry prohlédl. Jakmile se dověděl, že doma se schyluje k rozhodujícímu boji, za značně dobrodružných okolností společně s gótským bojovníkem Goarem uprchl, spojil se s několika věrnými *Langobardy* a spolu s nimi se probil ke Gepidům, aby se v květnu/červnu 552 zúčastnil krvavé bitvy u Asfeldu (dosud nelokalizováno), v níž syn langobardského krále Audoina Alboin osobně zabil syna gepidského krále Thurisinda Thurismoda. Bitva sice skončila vítězstvím *Langobardů*, ale tak draze zaplaceným, že skutečným výsledkem bylo úplné vyčerpání obou protivníků, tedy přesně to, co císař Justinián plánoval. Mohl nyní hrát rozhodčího a „věčný mír“ byl uzavřen trojstranně. Jedno však Audoin neopominul, a to žádat opět o vydání Hildigise. A tentokrát se už k němu připojil i Justinián. Thurisind žádost předložil svým náčelníkům, jenže ti to důrazně odmítli jako hanebný prohřešek proti zákonům pohostinství. Thurisind tedy odpověděl Audoinově žádosti tak, že Hildigise vydá jedině v případě, učiní-li totéž Audoin se synem bývalého krále Elemunda, který uprchl k *Langobardům* roku 548. Jak Audoin tak Thurisind byli totiž stejnými uzurpátory. A tak Elemundův syn i Hildigis nakonec zahynuli u svých hostitelů nedlouho po bitvě za záhadných okolností, nikdo však nepochyboval, že byli zavražděni.

Po seznámení s celým Hildigisovým příběhem se můžeme konečně vrátit ke stěžejní otázce, u jakých

Sklavinů vlastně onoho roku 535 našel azyl. Společné všem výpravám Sklavinů z let 547-551 je především to, že se evidentně uskutečňovaly přes Sirmium, tedy přes bránu na Balkán, které od roku 536 drželi Gepidi (s oficiálním povolením od Justiniána od roku 539/540). Zjevné to je především u výpravy z roku 550, vysoce pravděpodobné u výpravy z roku 551. Pokud se Sklavini dostali přes řeku u Sirmia, pak museli projít územím Gepidů, minimálně s jejich souhlasem, spíše však jako jejich spojenci. A pokud byli spojenci Gepidů, tak jediné díky Hildigisovi, který Gepidy poprvé navštívil roku 548. Mimo to načasování výprav ukazuje jasně, že jich Gepidi využívali jako prostředek nátlaku na Byzantince, což je nápadné zejména z faktu, že se jich nepokusili využít v přímém boji proti Langobardům. Z toho plyne, že Sklavini měli jednotné velení, které s Gepidy jednalo. A pokud součástí tohoto velení byl Hildigis, pak by bylo pochopitelné, že do střetu s Langobardy jít nechtěl. Na druhou stranu se to dá vysvětlit i tím, že sídla Sklavinů mohla být blízko Langobardům a že museli na toto sousedství brát ohled, tedy že se přímému střetu s nimi chtěli vyhnout. Dále je ze všech výprav patrné, že do Byzantské říše je nepodnikaly nějaké hordy sedláků, ale zkušené vojsko, které bez potíží poráželo profesionální byzantské oddíly. Že šlo z velké části o jezdecké vojsko, potvrzuje Prokopius k roku 550. Co se týče počtu, Prokopiem uváděný počet 6000 jezdců je dle některých teorií značně nadsazený, aby demonizoval nepřítele, neboť podle sekretáře imperiální stráže a pozdějšího císaře Maurikia v té době mělo Franské vojsko údajně jen 3000 jezdců (bez pěchoty, která se obvykle skládala z naverbovaných sedláků). Naproti tomu celkový počet vojáků byzantské armády té doby se odhaduje na 150-350 000, jednotlivé divize měly 5-25 000 vojáků, při celkovém počtu 22 milionů obyvatel celé Byzantské říše. Údaj o 150 000 vojáků pochází od současníka Agathia Scholastika. Dochovaly se počty Belisariových jednotek z dobývání Karthágy ve Vandalské válce roku 533 – měl k dispozici 10 000 pěšáků, 3000 jezdců, dále 600 Hunů a 400 Herulů (obojí jízdní střelci), plus eskortu 1500 jízdních bucellariů. Dohromady tedy o něco méně než 16 000 mužů, kteří cestovali na 500 lodích chráněných 92 válečnými dromony. Pro lepší představu o nákladnosti výbavy raně středověkého jezdce můžeme uvést údaje z tzv. *Lex Ripuaria*, což byl zákoník Franků usazených v 7. století v Porýní kolem dnešního Kolína. Zákoník uvádí, že kvalitní zbroj pro jezdce stála tolik, jako dva hřebci, přilba jako jeden hřeben a štít totéž co býk. Celá výbava do války, včetně koně, pak měla hodnotu stáda 45 krav. Tento zákoník je uváděn na podporu teorie o nepřiměřeném počtu sklavinských jezdců. Jenže často se opomíná, že výbava slovanského jezdce té doby mohla být naprosto odlišná od germánských bojovníků, kteří převzali mnohé z Říma. Výzbroj slovanských jezdců, či minimálně těch elitních, mohla mít jiný původ, stejně jako koně. Za příklad můžeme vzít Huny, které ostatně Prokopius několikrát zmiňuje ve spojitosti se Slovy a kteří sice byli obvykle vyzbrojeni kroužkovou košilí, meči, luky a kopími, ale jejich velká část místo kroužkové košile nosila prošíváné vesty, které už tak náročné na výrobu nebyly. Meče mohly u Slovanů nahradit jednoduché kyje či mlaty (Prokopius je zmiňuje při nájezdu Sklavinů do Thrákie roku 549), přilba mohla leckterému jezdci dokonce chybět. I tak ale stačila jedna dvě úspěšné výpravy a z kořisti už se dala výbava lehce doplnit. Navíc schopnost porazit plně vyzbrojené profesionální byzantské oddíly napovídá o vybavení slovanských jezdců zcela něco jiného. Pozoruhodná je v této souvislosti zejména Prokopiova zmínka o tom, že slovanští bojovníci byli schopni úspěšně dobýt pevnosti, čehož se předtím údajně ani neodvažovali.

Nutno ovšem zdůraznit dva podstatné fakty. Maurikiův *Strategikon* podrobně popisující Slovy tvrdí, že téměř neměli žádné jízdní oddíly a dosud chybí archeologické nálezy, které by potvrdily vyšší stupeň organizace slovanské společnosti a přítomnost jezdeckého vojska, mocenské elity a příslušných sídel, které by byly nutné k vyslání početné armády k útokům na Byzanc a do Itálie, zejména co se týče českého území. Elitu totiž charakterizují právě jízdní bojovníci. Podkovy Slovanů nepoužívali až do konce 9. století a dosud nalezené ostruhy bývají datovány nejdříve do 7. století, ačkoli jisté rozporné názory datující je do dřívější doby existují. Vyloučit nelze ani to, že zpočátku Slovanů ostruhy ani nepoužívali a mohli koně popohánět bičíky, podobně jako Sarmati a Avari. Co se týče větších sídel, nesmíme zapomínat na Roztoky u Prahy, které aspirují přinejmenším na centrum slovanské elity v Čechách už ve druhé polovině 6. století, než se přesunulo do Pražské kotliny. Pokud

bychom dále vzali v úvahu hypotetickou možnost, že by Hildigis dokázal sjednotit Sklaviny z rozsáhlejšího území a nikoli jen z Čech, či dokonce jim zajistit výzbroj (nejpravděpodobněji nějakým vítězstvím na bitevním poli), pak už by počet 6000 Hildigisových jezdců nemusel být nijak přehnaný. Podle Prokopia se Hildigis vrátil ke Sklavinům tak, že překročil řeku Dunaj. To je ovšem nic neřešící běžná floskule byzantského dějepisce, pro něj bylo překročení Dunaje vždy synonymem vstupu do zemí barbarů. Tudíž pokud nějakí Slovani mohli disponovat takovou silou, obvykle se soudí, že jimi mohli být pouze ti, kteří sídlili na levém břehu Dunaje v dnešním Rumunsku. Tyto oblasti jsou charakterizovány tzv. *Kulturou Peňkovka-Ipotesti-Candesti*, směřující různé elementy jak od Antů, tak od Sklavinů, ovlivněnou navíc Huny, Góty i staršími Dáckými populacemi. Vezmeme-li v potaz příliš velkou vzdálenost *Warinů*, kde Hildigis našel útočiště, od zdejších Sklavinů, nezdá se tato možnost příliš pravděpodobná, ačkoli do některých výprav zapletení zcela jistě byli. Pokud by Hildigis zamířil ke Sklavinům do Čech nebo na Moravu, pak v roce 550, kdy vedl mohutnou výpravu na pomoc Ostrogótům do Itálie, by zase musel projít územím Langobardů, kteří v té době ještě bezpečně drželi jižní Moravu a Rugiland (Rakousko). A jelikož oklika západnějším směrem přes Bavorsko nebo Alpské průsmyky se zdá silně nepravděpodobná, Sklaviny v Čechách a na Moravě tedy můžeme vyloučit. Zejména Morava byla příliš blízko Langobardům na to, aby zde Hildigis nerušeně a po dlouhých 13 let získával na síle. Zvláště důležité je v této souvislosti langobardské pohřebiště v Lužicích u Hodonína, které dosvědčuje přítomnost vyšší langobardské vrstvy nejméně do roku 568. Poněkud jiná situace nastává v případě Čech. Ty od jádra langobardské říše odděloval neprostupný hvozď a jejich přímá kontrola musela být obtížná, i přes nezpochybnitelný fakt zbytkového germánského osídlení po odchodu do Bavorska a přesunu těžiště langobardské moci do Panonie. Čechy se však na trase sklavinské migrace z východu nacházely až téměř na jejím konci, tudíž zdejší slovanské osídlení ještě nemohlo být v Hildigisově době na takovém stupni, aby mu poskytlo to, co se dovídáme z Prokopiova vyprávění.

Ze všech indicií tedy vyplývá, že sídla Hildigisových Sklavinů musíme hledat především v sousedství Gepidů, ale zároveň ne příliš daleko od Langobardů, s nimiž se ani Sklavini ani Hildigis nechtěli dostat do otevřeného konfliktu. Jedinou možnou lokalitou se tak stává Staré Chorvatsko. Pouze prostor za Karpatami byl dostatečně mimo vliv Langobardů na to, aby zde Hildigis našel bezpečné útočiště a zároveň byl jediným místem, kde mohl získat početné a vojensky zkušené spojence. A jak mohl Hildigis přesvědčit Sklaviny o svých kvalitách, že ho následovali? Vezmeme-li v úvahu chronologii průniku Slovanů na české území (kolem roku 550 severní Morava a Olomouc, 570 jižní Morava a 568±24 střední Čechy) a dáme ji do souvislosti s rokem 535, kdy Hildigis našel azyl u Sklavinů, tak jednou z hypotetických možností je, že to byl právě Hildigis, kdo se mohl nějakým způsobem podílet (znalostí prostředí) na obsazení českého území sklavinými Chorvaty a Srby. Pozoruhodný je také fakt, že nájezdy Sklavinů ustaly náhle a na dlouhou dobu po skončení války mezi Langobardy a Gepidy, kdy se také Hildigis potkal se svým osudem (další nájezdy Sklavinů přijdou až kolem roku 574). Nicméně důvod pro konec těchto nájezdů mohl být prozaičtější a nemusel mít s Hildigisem nic společného, a sice samotná porážka Gepidů, kteří z dalšího pouštění Sklavinů přes své území už nemuseli mít žádný užitek.

Na závěr dodejme, že příběh vyhnaného langobardského prince Hildigise, vyličený Prokopiem v rámci Gótských válek, je málo známou epizodou slovanských dějin, které se jejich oficiální podání jakoby záměrně vyhýbá. Snad proto, že Hildigis, a navíc Germán, by se dal považovat za prvního sjednotitele Slovanů (byť ne tak docela, neboť sklavinští náčelníci by se jen tak nenechali odstavit), o sto let dříve než se jím stal legendární franský kupec Sámó. A snad také proto, že události kolem něj ukazují, že ani Slovani se neštíteli brutálního zabíjení. Vždyť Prokopius koneckonců sepsal celou příručku o tom, jak válčit se Slovy, v níž také důrazně varoval, že dokážou zákeřnými způsoby boje zničit i mnohem početnější a dobře vyzbrojené a organizované armády. Rovněž oblíbená představa, že při migraci prvních Slovanů se jednalo o jakési pozvolné „prosakování“ skupinek mírumilovných rolníků, je ve světle všeho uvedeného nepřijatelná. Naopak se zdá, že šlo v podstatě o jednorázovou a

vojensky dobře organizovanou akci, jinak by ani nebyla možná tak velká úspěšnost při porážení Byzantinců. Zbytkové kelto-germánské obyvatelstvo v Čechách a na Moravě si podmanila (dost pravděpodobně násilně) válečná elita, kterou ale musel doprovázet i prostý lid, což dokládají nálezy sklavinské keramiky, s jejímž ručním lepením by se válečná elita rozhodně „nepatlala“. A to vše se událo ještě před rokem **568**, kdy přitáhli Avari s velkým množstvím dalších porobených slovanských kmenů a usadili se v dnešním Maďarsku.

Na závěr bych kratší úvaha, co vlastně mohlo způsobit migraci Slovanů. Proč se rozhodli opustit své domovy, které se nacházely na pomezí Polska, Běloruska a Ukrajiny?

Rozsáhlý prostor celé Eurasijské stepi od Altaje a Mongolska až po Černého moře a Dunaj byl už ve starověku oblastí s velkým komunikačním potenciálem, který lze srovnat s významem Středozevního moře pro námořní dopravu, která zprostředkovala impozantní rozvoj antických civilizací. Absence větších překážek, s výjimkou vodních toků, v tomto „moři trávy“ umožnila šíření kulturních výdobytků, včetně jejich výměny se sousedy v příhraničních oblastech. K obyvatelům těchto příhraničních oblastí patřili také Balto-Slovani. Jejich kontakt s prvními známými obyvateli Černomořské stepi v podobě íránských Kimmerů, Skythů a Sarmatů probíhal po více jak 1000 let, možná dvakrát tak dlouho. To je ohromně dlouhá doba a dnes již bezpečně víme, že se to projevilo po kulturní, náboženské a zejména jazykové stránce. Právě ovlivněním skythskými jazyky došlo k definitivnímu odloučení praslovanštiny od baltských jazyků. Nicméně i když byli Skythové obávanými stepními válečníky, předkové Slovanů v jejich sousedství zůstávali. Impulsem k rozchodu z domoviny se nestali ani germánští Gótové, kteří ze severního Polska protáhli podél Visly a Podněstřím k Černému moři, kde si na chvíli zřídili vlastní říši, s centrem na Krymu. I oni silně ovlivnili Praslovany, vzpomeňme si na příklad všeslovanského slova „kníže“, které je právě gótského původu. I s Góty se ale nakonec nějak dohodli. Kulminacím bodem, kterým byl rázně ukončen dlouhý a složitý proces etnogeneze, na jehož konci se objevili Slované, tedy musel být jedině nezměrný tlak Hunů, kteří se roku 375 přivalili z východu a okamžitě rozvrátili Gótskou říši u Černého moře. Náповědu nalézáme u gótského kronikáře Jordana, který o hunském králi Attilovi napsal: *„Narodil se na svět jako ten, kdo zamíchá všemi národy, bič všech zemí, o kterém kolují zvěsti horší, než si kdokoli dokáže představit.* Obvykle jsou jeho slova chápána jako proces etnických přesunů známých jako „Stěhování národů“, zejména germánských kmenů. Ale nezapomínejme, že s Huny bezprostředně sousedili i předci Slovanů. A právě s objevením Hunů v Černomoří můžeme pomýšlet na větší míru vzájemné slovansko-gótsko-sarmatské symbiózy, ba dokonce přímo na opačný scénář, než o jakém se dá uvažovat v předchozích staletích, tedy přímo o slovanizaci části Gótů a Sarmatů hledajících azyl před divokými Huny. Každopádně ještě dlouho po rozpadu Hunské říše po roce 469, kdy byl zabit jeden z posledních hunských náčelníků, se Černomořskou stepí proháněly zbytky Hunů. Tento aspekt slovanské etnogeneze zatím zůstává tak trochu ve stínu a je s ním spojena řada otázek, na které ještě bude třeba nalézt odpovědi. Tou nejdůležitější je, zda tato konečná fáze vývoje Slovanů a jejich jazyka proběhla jako součást procesu začlenění Slovanů do Hunské říše, nebo naopak umožnila Slovanům vypořádat se s tlakem Hunů. Byli Hunové jedním z důvodů, proč se Slovani vydali hledat klidnější a bezpečnější domovy dál na západ?

AUTOR: ScythianAres

[ZDROJ](#)